

Italijansko ljudstvo se izreklo za republiko pri splošnih volitvah

**Italijanski Humbert in člani
njegovе družine bodo
odpotovali v Egipt**

DALICIJSKA VLA- DA OSTANE

6. jun.—Italija se je pri-
šla svetovnim republikam z
vzajemno savojstvo dinastije
medeljskih splošnih volitvah,
ki v deželi po 24 letih. Izid
da se je 12,182,855 volilcev
odločilo za ustanovitev republike,
odločilo za ohranitev monarhije pa 10,
709 volilcev. Republikanska
stranka je prejela 1,820,146 glasov, kar
pomeni, da se je 54 odstotkov vo-
lilcev izreklo za republiko.

severni Italiji, kjer so veli-
koindustrijska mesta, se je
množično volilcev izreklo za
ustanovitev republike, v juž-
ni Italiji, Siciliji in Sardiniji pa
magali monarhisti.

Italijanski podpredsednik vlade
Pietro Nenni je dejal, da bo
kralj Humbert in člani nje-
govе družine zapustili Italijo in
odpotovali v Egipt prihodnjega so-
bo, ko bo vrhovno sodišče
proglasilo Italijo za republiko.
Humbert je zasedel
10. maja, ko je njegov
sin Viktor Emanuel abdiciral in
Egipt v "prostovoljno" iz-
stavo.

Italijanska kraljica Marie Jose, sestra
avstrijskega kralja Leopolda, ki
je v izgnanstvu, je že za-
šla Rim. S svojimi štirimi
otroci je odletela v Neapel. Po-
tom ameriške časniške agentu-
re Associated Press pravi, da so
se uvrstili na križarko Duce
in Abuzzi, ki je odrinila iz
pla proti Gaeti, kamor bo
odstavljeni kralj Hum-
danes.

podovinski Rim ima spet epo-
bo. Ceste in ulice so
zapolnjeni z ljudmi, po bulevar-
u drve oklopni avtomobili.
Italijanska policija je čučeja in na
toda resni incidenti se ni-
prijetili. Bilo je le nekaj
in spopadov med republi-
ki, ki proslavljajo zmago, in
arhisti.

indatati za člane ustavne
skupščine (parlament) so bili
pri volitvah. Desničar-
stranka krščanskih demo-
v je dobila največ glasov—
1,874, ali 35.5%. Na drugem
tu je socialistična stranka, ki
dala 4,606,509 glasov, na tre-
pa komunistična, ki je pre-
4,204,741 glasov. Ostale gla-
so dobile manjšinske stran-

stranka krščanskih demokra-
ki ima oporo pri Vatikanu,
mela 199 sedežev v skupščini
socialistična 116, komunistič-
na 108 sedežev. Papež Pij je
v volitvah apeliral na Ita-
lije, naj volijo za kandidate
krščanskih demokratov,
re vodja je Alcide de Gaspe-
redsednik sedanje vlade.

se, da komunisti niso do-
ve glasov zaradi bojazni
povrat pred sovjetsko Rusijo,
zahteva reparacije od Italije.
tudi zahteva, da morata Ju-
Krajina in Trst priti pod
Italijo. Amerika, Velika
Britanija in Francija so zavzele
stano, da morata Trst in več-
Julijske Krajine ostati pod
Italijo.

podlagi volilnega zakona
določa koalicijska vlada, ka-
kavšnji reprezentanti šestih
strank, ostala na kr-
24. junija. Takrat se bo
skupščina sestala v za-
in izbrala načelnika dr-

Jones proti posojilu Angliji

Prizadevanja za ohranitev britskega imperija

Washington, D. C., 6. jun.—
Jesse H. Jones, bivši trgovinski
tajnik, je dejal, da bi Amerika
storila veliko napako, če bi dala
Veliki Britaniji posojilo v vsoti
\$3,750,000,000. Proti posojilu se
je izrekel v pismu, katero je na-
slovlil članom bančnega odseka
nižje kongresne zbornice, ki vo-
di zaslišanje. Senat je zadnji
teden odobril posojilo.

"Borili smo se v dveh vojnah
za ohranitev britskega imperi-
ja," pravi Jones. "Sedaj smo bi-
li ponovno pozvani, naj podpre-
mo ta imperij, ki je v procesu
razpadanja. Ameriška ekonomija
je bo trpela posledice, če bo Ve-
lika Britanija dobila posojilo.
Amerika bi začela na pot finanč-
nega uničenja."

Jones je dalje rekel, "da je iz-
java Trumanove administracije,
da bo ameriška trgovina imela
koristi od posojila, zavajalna.
Velika Britanija nas bi skušala
izpodrinuti s tujih tržišč s po-
močjo dolarjev, katere bi dobila
od nas. Naš javni dolg bi se po-
večeval in Velika Britanija bi
dala nobenega zagotovila, da bo
izpolnjevala obveznosti."

Vladimir Hurban, češkoslova-
ški poslanik v Washingtonu, je
dejtal, da bo skušala tudi njego-
va dežela dobiti posojilo v vsoti
\$300,000,000 v Ameriki. To po-
trebuje za financiranje progra-
ma ekonomske rekonstrukcije.
Wei Taoming, kitajski posla-
nik v Washingtonu, je razkril
na sestanku s časnikarji, da je
bil dosežen sporazum glede a-
meriškega posojila v vsoti pol
milijarde dolarjev Kitajski.

Atomski načrt britske vlade

Wilmot dobil veliko oblast

London, 6. jun.— Britska
vlada je objavila načrt glede
produkcije in kontrole atomske
energije. Ta daje veliko oblast
Johnu Wilmotu, ministru za za-
loge, v nadziranju raziskav a-
tomске energije.

Wilmot, bivši bankir, je član
delavske stranke od mladih let.
On bo postal "atomski diktator,"
če bo načrt sprejet.

Lord Portal, bivši poveljnik
letalske sile in zdaj načelnik od-
delka za atomsko raziskavo, je
dejtal, da bo kontrola atomske
energije prišla v roke civilistov.
Načrt, ki je bil predložen parla-
mentu, vsebuje več značilnih
provizij. Ena daje ministru za
zaologe oblast preiskave vsakega
prostora, če sluti, da se v njem
vrše raziskave. Njegovi agenti
lahko zasežejo dokumente in na-
črte.

Wilmot je zanikal trditve, da
bo ustanovljena tajna policijska
sila, ker ni potrebna. Sedanji
policijski ustroj bo zadostoval.
Načrt določa tudi kazni. Vsaka
oseba, ki bi razkrila tajnosti, je
podvržena zaporni in denarni
kazni.

Načrt predvideva letne stro-
ške \$120,000,000 za raziskave in
produkcijo atomske energije.
Wilmot je svetovalec časnikarjem
in predavateljem, naj se podvr-
žejo prostovoljni cenzuri pred
objavo dejstev o "atomski ener-
giji in tehničnih tajnosti.

Domače vesti

Obisk
Chicago.—Zadnje sredo je ob-
iskal gl. urad jednote Joseph
Srebernak, pionir SNPJ, iz Ca-
lifornia, Mich. Vračal se je od
pogreba svojega nečaka Johna
Srebernaka v Detroitu.—Isti dan
je obiskala glavni urad tudi ses-
tra Frances Lukanich iz Chis-
holma, Minn.

Is Clevelanda
Cleveland.—Po pormesečni
bolezni za rakom je umrla Pau-
lina Zupančič, rojena Erjavec,
stara 43 let. Zapušča moža in
devet otrok.—Iz bolnišnice se je
vrnila Louise Godič, ki je sedaj
doma pod zdravniško oskrbo.

Nov grob v Detroitu
Detroit.—Dne 28. maja je um-
rl John Srebernak, star 36 let
in rojen v tej deželi. Zapušča
ženo, očeta Louisa, štiri brate,
sestro in več drugih sorodnikov.

Laski hvali rekord svoje stranke

Delavska vlada bo ostala na krmilu

London, 6. jun.—"Britska de-
lavska vlada bo ostala na krmilu
najmanj 20 let, če se ne bo
pojaviła resna mednarodna kri-
za," je dejal profesor Harold
Laski, načelnik eksekutivnega
odбора delavske stranke. Svojo
napoved je izrekel na podlagi
rekorda sedanje socialistične ad-
ministracije v prvih desetih me-
sasih. On je govoril na shodu
v Newcastleu.

Laski je naglasil, "da je delav-
ska vlada kljub hibam izvršila
veliko delo. Podržavila bo v
treh letih električne centrale,
plinarne, transportacijo in rud-
nike. Niti zbornica lordov se ji
ne bo postavila po robu in jo iz-
zivala. Glede gradnje stanovanj
mora Aneurin Bevan, minister
za zdravstvo, izvršiti delo, kate-
ro so zanemarili torijci v 150 le-
tih vladanja. 150,000 hiš bo
zgrajenih v tem letu in nadalj-
njih 500,000 v prihodnjem letu."

Laski je kritiziral politiko zu-
nanjega ministra Ernesta Bevi-
na napram Španiji. Dejtal je, da
je čakanje, da se zruši gnusni
režim diktatorja Franca, nesmi-
selno.

O britski politiki napram Špa-
niji bo debata na letni konven-
ciji delavske stranke v Bourne-
mouthu. Gotovo je, da bodo de-
legati pozvani, naj izrečejo za-
upnico Bevinu in odobre njego-
vo zunanjo politiko.

Gouzenko priznal špionažo v Kanadi

Montreal, Kanada, 6. jun.—
Igor Gouzenko, bivši klerik v ru-
skem poslanstvu v Ottawi, je
priznal, da je prišel v Kanado
1. 1943 z namenom, da vodi špi-
onažo. On je nastopil kot priča
na sodišču, pred katerim se mo-
ra zagovarjati Fred Rose, komu-
nist in član kanadskega parla-
menta, na obtožbo špionaže in
zarote proti Kanadi.

Kaišek za pogajanja s komunisti

Nanking, Kitajska, 6. jun.—
Generalissimo Chiang Kaišek
je izrekel za pogajanja s komu-
nisti in sklenitev premirja, da se
ustavi civilna vojna na Kitaj-
skem. On se je ponovno sestel
z ameriškim poslanikom Mar-
shallom, ki skuša izravnati kon-
flikt med centralno vlado in ko-
munisti.

Stavka oklicana v ameriških lukah

Diskuzije o bodoči akciji

New York, 6. jun.—Uradniki
dveh mornarskih unij, ki sta
včlanjeni v Ameriški delavski
federaciji, so naznanili, da bo
62,000 članov zastavkalo v vseh
ameriških lukah ob Atlantiku,
Mehiškem zalivu in Pacifiku dan-
es popoldne.

Naznanilo o oklicu stavke je
objavil John Hawk, predsednik
ene unije. Trajala bo le nekaj
ur, ko se bodo vršila zborova-
nja, na katerih bodo razprave o
akciji, katero bosta uniji pod-
vzeli v slučaju izbruha splošne
mornarske stavke, za katero so
se izrekle mornarske unije,
včlanjene v Kongresu industri-
jskih organizacij.

Unije CIO bodo oklicale sploš-
no stavko 15. junija, če se bodo
pogajanja z reprezentanti paro-
brodskih družb glede sklenitve
nove pogodbe razbila.

Seattle, Wash., 6. jun.—Ed
Coester, poslovni agent mornar-
ske unije ADF v Seattlu, je de-
jal, da bodo člani zastavkali ob
enajstih dopoldne, zapadni čas.
Stavka bo protest proti paro-
brodnim družbam, ki se nočejo
pogajati z unijo.

Washington, D. C., 6. jun.—
Predsednik Truman je zavzel
spravljivo stališče napram mor-
narskim unijam CIO, da odv-
rne pretečo splošno stavko. Ape-
liral je na voditelje teh unij
in reprezentante parobrodskih
družb, naj nadaljujejo paga-
janja in izravnajo konflikt.

Prej je Truman zapretil, da bo
mobiliziral člane armade, mor-
narice in obrežne straže za delo
na parnikih, če bodo člani unij
CIO zastavkali 15. junija.

Revizija rusko- francoske pogodbe

Poslanik Catroux se vrnil v Moskvo

Pariz, 6. jun.—Francoski vo-
jaški krogi razpravljajo o re-
viziji pogodbe med Francijo in
Rusijo, ki je bila sklenjena 1.
1944. Nastale so namreč po-
težkoče glede vzhodne in zapad-
ne cone Nemčije.

Mnenja vojaških krogov ne
odražajo uradnega stališča fran-
coske vlade. General Georges
Catroux, francoski poslanik v
Rusiji, se je vrnil v Moskvo iz
Pariza, kjer je konferiral s čla-
ni vlade. On je obiskal tudi ge-
nerala Charlesa de Gaulle, biv-
šega predsednika Francije.

De Gaulle je podpisal pogod-
bo z Rusijo. Ta vsebuje provi-
zijo glede skupne vojaške akcije
proti Nemčiji v slučaju, da bi
ponovno ogrozila mir v Evropi.
Catroux je zavzel stališče, da je
prišel čas za revizijo pogodbe.

Francoski generali vidijo mož-
nost formiranja dveh separatnih
blokov v Evropi. Če bosta u-
stanovljena, ne bo mogla Fran-
cija igrati vloge na podlagi pro-
vizij pogodbe z Rusijo. Bojazn
pred novimi komplicacijami na-
rekuje revizijo pogodbe.

Senator Austin dobil novo pozicijo

Washington, D. C., 5. jun.—
Prdседnik Truman je imenoval
senatorja W. A. Austina, repu-
blikanca iz Vermonta, za re-
presentanta Amerike v varnostnem
svetu Združenih narodov. On
bo nasledil Edwarda R. Stetti-
niusa, ki je resigniral zadnji
teden.

Protibritske demon- stracije na Jamajki

Kingston, Jamajka, 6. jun.—
Čez 35,000 ljudi se je udeležilo
protibritskih demonstracij, ka-
tere je organizirala ljudska
stranka. W. A. Domingo, vodja
stranke, je zahteval odpoklic
britskih čet.

FRANCOSKI DE- LAVCI ZAHTEVAJO ZVIŠANJE PLAČE

Glasiło komunistične stranke objavilo manifest

PORAST PRODUKCI- JE BLAGA

Pariz, 6. jun.—Optimistični
načrti glede ekonomskega mira
v dobi rekonstrukcije v Franciji
so dobili oster sunek, ko je mo-
gočna Federacija strokovnih unij
informirala vlado, da bo začela
kampanjo za zvišanje plače. Fe-
deracija ima čez 5,500,000 članov.

Francoska delavska organizaci-
ja, ki je v januarju tega leta
podprla vladni program "za-
mrznjenja" mezd in cen, je na-
znanila kampanjo, ko se je Leon
Blum, vodja socialistične stran-
ke in bivši premier, vrnil v Pariz
iz Washingtona, kjer je sklenil
dogovor glede ameriškega po-
sojila in kredita Franciji v vsoti
\$1,370,000,000. Pogajanja, ki so
trajala enajst tednov, so bila
uspešno zaključena. Francija bo
potrošila omenjeno vsoto za fi-
nanciranje programa ekonomske
in industrijske obnove.

Očitno je, da voditelji fran-
coske delavske organizacije ne bo-
do umaknili zahteve za zvišanje
plače. To vprašanje je potisnil
v ospredje Benoit Frachon, taj-
nik organizacije in vodja komu-
nistične večine v organizaciji.

Frachon je izdal manifest, ka-
tereza je objavil list L'Humanité,
glasilo komunistične stran-
ke, na prvi strani. Manifest na-
glašja med drugim, da se je pro-
dukcija blaga v Franciji pove-
čala za sto odstotkov, da so se
profiti dvignili, dočim so mezde
"zamrznjene", čeprav draginja
stalno narašča.

Dalje je rekel, da blago pri-
haja na črna tržišča, ker vlada
ni storila potrebnih korakov pro-
ti operatorjem črnih tržišč. De-
lavska organizacija se iz tega
razloga ne more strinjati z vlad-
no politiko.

Voditelji organizacije zanika-
jo trditve, da bi zvišanje plače
poglabljalo deželo v inflacijo. Ma-
nifest poudarja, da inflacija je
že v Franciji. "Bilo bi sebično
in nečloveško, če ne bi Francija
našla drugih sredstev za svojo
obrambo," so izjavili. "Oni, ki
producirajo bogastvo, ne smejo
životari v revščini."

Ameriška pomoč Sovjetski uniji

New York.—Edward C. Car-
ter, predsednik Ameriškega dru-
štva za pomoč Rusiji, je v svo-
jem poročilu o aktivnostih te
pomožne organizacije dejal, da
je poslala v Rusijo 51,594 ton
zdravil in drugih potrebščin, od-
kar je bila ustanovljena do 30.
aprila tega leta. Organizacija je
bila ustanovljena v oktobru 1.
1941.

Amerika odstopila le- talsko bazo Portugalski

Washington, D. C., 6. jun.—
Državni tajnik Byrnes je nazna-
nil, da je Amerika odstopila ve-
liko letalsko bazo, katero je
zgradila v vojnem času na Azor-
skih otokih, Portugalski. Ti o-
toki so portugalska posest. Po-
gajanja s portugalsko vlado, da
Amerika obdrži bazo, so se raz-
bila.

Dubinsky za ustano- vitev tretje stranke

New York, 6. jun.—David Du-
binsky, predsednik unije Inter-
national Ladies Garment Work-
ers ADF, se je izrekel za usta-
novitev tretje politične stranke.
Dejtal je, da delavski problemi
ne bodo rešeni, če ne bo nova
stranka ustanovljena.

Čikaške oblasti zaprele nočne klube

Posledica požara v hotelu La Sallu

Chicago, 5. jun.—Mestne avto-
ritete so zaprele pet nočnih klub-
ov in dve gledališči, ki niso za-
dostno opremljena z napravami
za preprečenje požara. Odredba
je bila izdana zaradi požara, ki
je včeraj izbruhnil v hotelu La
Sallu v središču finančnega dis-
trikta. Požar je zahteval življen-
ja 58 ljudi, čez dvesto pa je bi-
lo ranjenih in opečenih.

Nočni klubi, katere so avtorite-
tete zaprele, so Liberty Inn, Play-
house, New Cuban Village, Club
Alabama in El Mocambo, gledališ-
či pa Shubert in Great North-
ern. Odredbo je izdal župan Kel-
ly po konferenci z gasilskim ko-
misarjem Corriganom.

Poročila, kako je ogenj nastal
v hotelu, so konfliktna. Gasilski
department trdi, da gasilske po-
staje so bile obveščene dvajset
minut prepozno o izbruhu požara,
ko se je že razširil in zajel
nadstropja. Trditve je zanikal
Roy Steffen, upravitelj hotela.
Dejtal je, da so bile gasilske po-
staje takoj obveščene.

Imenovane so bile preiskovalne
komisije, ki so šle takoj na
delo. Te bodo objavile poročila
o rezultatu preiskav.

Naborni zakon podaljšan

Zadevni načrt sprejet v senatu

Washington, D. C., 6. jun.—
Načrt, da se veljavnost naborne-
ga zakona podaljša do 15. maja
prihodnjega leta, je bil sprejet
v senatu z 69 proti osmim gla-
sovom. Načrt določa med dru-
gim konskripcijo fantov v staro-
sti 18 in 19 let.

Amendment, da se konskrip-
cija omeji na moške v starosti
20 do 30 let, je bil poražen. Na-
črt je bil po sprejetju v senatu
poslan nižji kongresni zbornici.

Na 15. aprila je nižja zborni-
ca sprejela načrt, da se veljav-
nost nabornega zakona podaljša
do 15. februarja prihodnjega le-
ta. Ta vsebuje provizijo, ki do-
loča omejitve konskripcije na
moške v starosti 20 do 30 let.

Oba načrta, sprejeta v zborni-
ci in senatu, omejujeta silo ar-
made na 1,070,000 mož, mornari-
ce na 558,000, zborov pomorske
pehote na 108,000, letalskih zbor-
rov pa na 85,000 mož. Sprejet
je bil tudi amendment, ki dolo-
ča zvišanje plače prostakom od
\$50 na \$75 na mesec, častnikom
pa za 50 odstotkov.

Zahteve unije klavniških delavcev

Montreal, Kanada, 6. jun.—Na
konvenciji unije klavniških de-
lavcev CIO je bil sprejet zaključek,
da bo unija predložila klavniš-
niškim kompanijam, ko se bodo
pričela pogajanja glede sklenit-
ve nove pogodbe, zahteve za zvi-
šanje plače za 12 centov na uro,
skrajšanje delovnega tedna na
30 ur in glede garancije letne
plače. Pogajanja se bodo priče-
la 11. julija. Unija ima čez 200,
000 članov v Ameriki in Ka-
nadi.

Prasha med rusko in britsko delegacijo

New York, 6. jun.—Člani ru-
ske in britske delegacije so se
začeli kavšati glede vprašanja,
ali naj pomožna organizacija
Združenih narodov pomaga dr-
žavam, ki niso v krogu Zduže-
nih narodov, ali ne. Ruska de-
legacija je proti pomoči tem dr-
žavam, britska pa je zavzela na-
sprotno stališče. To je, da or-
ganizacija pomaga tudi prebi-
valcem v bivših sovražnih drža-
vah.

CHURCHILL POD- PRL ZUNANJEGA MINISTRA BEVINA

Attlee obdolžil Rusijo kršenja potsdamske- ga dogovora

OSTRA OBSODBA KOMUNIZMA

London, 6. jun.—Winston
Churchill, vodja konservativne
stranke in bivši premier, je v
svojem govoru v parlamentu de-
jal, da se popolnoma strinja s
politiko zunanjega ministra Er-
nesta Bevina. Slednji je v svo-
jem govoru, ko se je pričela de-
bata o zunanji politiki v parla-
mentu, ostro obsodil sovjetsko
povojno diplomacijo in dejal, da
so ideje Sovjetske unije o de-
mokraciji največja ovira v pri-
zadevanjih za ustanovitev mira
v Evropi.

"Iz Bevinovega govora je raz-
vidno, da sovjetska vlada name-
noma zavlačuje rešitev proble-
mov in ustanovitev mira," je re-
kel Churchill. "Ona hoče pre-
prečiti ljudstvom v državah za-
padne in vzhodne Evrope prija-
teljsko združitev in utrditev so-
cialnega ter ekonomskega siste-
ma."

Mnogi vprašujejo, ali je sov-
jetska vlada sploh za prijatel-
ske odnose z ljudstvom Ve-
like Britanije. Bil sem večkrat
kritiziran, ker sem v svojih go-
vorih obsodil Rusijo. Železni ru-
ski zastor zagrnja ne samo
ozemlje za Curzonovo linijo,
temveč vse kraje od Stettina na
severu do Trsta na jugu.

V ozadju vsega tega se opaša
delo grupe zelo sposobnih mož
—komisarjev v Kremlinu. V tem
ozadju se seje seme nove vojne.
Sovjetska unija se oddaljuje od
Velike Britanije, Amerike in
ostalega sveta. Družitev Ameri-
ke ni v interesu Rusije. Nobeno
ljudstvo na svetu ne razvija tako
polagoma sovraženega čutenja
kot ga ameriško proti tuji drža-
vi."

Premier Attlee, kakor Chur-
chill, je tudi podprl Bevina. V
svojem govoru je obdolžil Rusi-
jo kršenja dogovora, sklenjene-
ga na konferenci velike trojice
v Potsdamu, Nemčija. "Mi mo-
ramo gledati na rusko ljudstvo,
kakor da bi bilo rojeno v tem-
nem gozdu," je rekel Attlee. "Iz-
gleda, da ne more razumeti
solnčne svetlobe, vetra in ozrač-
ja svobodnih demokratij. Nespo-
razum med zapadnimi demokra-
cijami in Rusijo je v bistvu že-
lezni zastor. To je zastor razu-
mov."

Churchill in Attlee sta zavze-
la nasprotno stališče glede Špa-
nije. Churchill je dejal, da je
Španija najmanj agresivna drža-
va v Evropi, zato naj špansko
ljudstvo brez zunanje interven-
cije išče pot in najde svojo re-
šitev. Bivši premier je nagla-
sil, da je komunizem največja
nevarnost na svetu.

Attlee je rekel, da mora Ve-
lika Britanija storiti korake in
pomagati španskemu ljudstvu v
prizadevanjih za odstranitev se-
danjega režima diktatorja Fran-
ca, da bo dobilo dostojno vlado.
Churchill je odgovoril, da je to-
liko svobode v Španiji pod Fran-
ciskim režimom kot na Poljskem,
več pa varnosti, zadovoljnosti in
sreče med španskim ljudstvom.

Protestanti pritiskajo na Trumana

Washington, D. C., 6. jun.—
Voditelji protestantovskih cer-
kva v Ameriki so obnovili prit-
isk na predsednika Trumana,
naj odpokliče Myrona C. Tay-
lorja, svojega osebnega posla-
nika v Vatikanu. Izjavili so, da je
diplomatična reprezentacija v
Vatikanu kršenje določb fede-
ralne ustave glede ločitve cer-
kve od države.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združene države (sven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago in okolico Cook Co. \$7.50 za celo leto, \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$8.00.

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cook County \$7.50 per year, foreign countries \$8.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi dopisov in nenaročenih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštino.

Advertising rates on agreement. Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

Glasovi iz naših naselbin

SLOVENSKI CLEVELAND BO ZBRAL \$50.000 ZA OTROŠKO BOLNIŠNICO

Cleveland, O.—Ko se je med ameriški Slovenci porodila ideja za zgradnjo otroške bolnišnice v Sloveniji in je bila dočlena na seji organizacije SANSa za sklad vsota \$150,000, smo bili tisti, ki smo na delu zadnjih pet let za staro domovino, precej pesimistični v očigled dejstva, da smo spravili že lepe tisočake skupaj. Poleg tega pa so se tudi delavske razmere poslabšale po vojni.

Potem je bil izdan apel organizacije SANS, naj gremo na delo za bolnišnični sklad. Clevelandke podružnice SANSa so takoj pričele s kampanjo, ki naj bi trajala mesec dni. Bila je sklicana skupna seja in na sodelovanje so bile pozvane tudi Progresivne Slovenke. Za Cleveland smo določili vsoto \$30,000, vključno, kar smo že poprej poslali v urad SANSa v ta namen.

Uradni podružnici smo se bali, da ne bi dosegli te kvote, potem pa smo menili, če jo dosežemo, bomo uspešni vsi veseli, če pa ne, bomo imeli vsaj zavest, da smo imeli dober namen. Sklenili smo, da bo zaključena kampanja v naši metropoli 30. maja, to je na dan, ko se bo vršil pevski koncert naših kulturnih društev Planine, Glasbene matice in Zarje. Medtem pa so bile posamezne podružnice s svojimi pridnimi delavci v tekmo vanju, katera bo zbrala največ. Pri podružnici 39 SANSa so dejali, da bo njihova podružnica zbrala \$20,000, ostali dve podružnici, št. 48 in 106, pa naj spravita skupaj \$10,000. Dobro, fantje, smo dejali, če boste vi spravili tako veliko kvoto skupaj, bomo mi tudi mi svojo.

Imeli smo več sej in se dobro pripravili za to kampanjo. Imenovali smo naše fante pri podružnicah in jim določili kraje, kjer naj pobirajo prispevke. Uspehi so sledili, katerih smo vsi veseli. Naši clevelandski rojaki so se res zelo požrtvovalno odzvali.

Na dan skupnega koncerta je bila dvorana polna naših zavednih rojakov in rojakin, skratka, reprezentiran je bil ves slovenski Cleveland. Koncert se je pričel ob pol sedmih in je trajal tri ure in pol. Občinstvu so bili tudi predstavljeni razni aktivni delavci podružnice 39 SANSa. Program je vodil njih predsednik Krist Stokel, splošno poročilo pa je podal aktiven član eksekutivne SANSa Janko Rogel, ki je obenem tudi direktor publicitete v lokalnem listu Enakopravnosti. Ves čas kampanje je pridno pisal in agitiral. Janko je vse navzoče presenetil s svojim poročilom. Naznanil nam je, da nismo samo dosegli vsote \$30,000, pač pa šli preko cilja in vsega skupaj zbrali za otroško bolnišnico \$38,000.

Podružnica 39 SANSa je zbrala \$20,000, podružnica 48 \$11,000 in podružnica 106 \$6,000. Narod je vzhleno aplavdiral temu poročilu, nato pa so pričeli navzoči prispevati po \$25, \$10 itd. Ko je nato Rogel naznanil, da so podružnice pripravljene nadaljevati s svojim delom, da se doseže vsota \$50,000, je narod zopet burno aplavdiral in s tem potrdil, da se strinja z idejo, zaeno pa dal priznanje neutrudljivim delavcem in delavkam, ki žrtvujejo svoj prosti čas za narodov

na veliki zvon in tudi niso bili toliko naivni, da bi tem fantom pripovedovali, da sodelujejo z Italijani, Nemci in Nedičem proti partizanom.

Tudi ni nič čudnega, če so ti fantje hvaležni Mihajloviču za svojo rešitev pred nemškimi ujetništvom ali še hujšim. Na drugi strani je vsaj štirikrat toliko ameriških in angleških letalcev, ki so jih rešili partizani na osvobojenem teritoriju, o čemer pa Mihajlovičev pristaš pridno molče in govore, kot da je ameriške ponesrečene letalce v Jugoslaviji reševal le Mihajlovič.

Na podlagi te povsem postranske in neprimkladne "evidence" je odbor, ki je vodil to farsno "obravnavo", prišel do zaključka, da je Mihajlovič ne samo povsem nedolžen, marveč tudi—pravi junak. Ampak to smo čitali in slišali že pred štirimi, petimi leti. Mi se le čudimo veliki naivnosti onih newyorških intelektualcev, ki so čaršijakemu Fotiču za slepo orodje in tako nedolžno nasledajo na njegove limanice. Ta odbor za "obrambo Mihajloviča" bo zdaj menda šel s svojo "evidence" tudi pred varnostni svet Združenih narodov. Intrig bo torej še dovolj.

blagor in da se čimprej zbere vsota \$150,000 za mladinsko bolnišnico v Sloveniji.

Na koncertu je bilo navzočih nad tisoč oseb, ki so dokazale, da stoje ob strani naših neumornih delavcev, tako da se težnje nas vseh uresničuje in da ameriški Slovenci zgradimo otroško bolnišnico za nedolžne otročiče, ki so si nakopali v vojni razne bolezni. S tem si bomo ameriški Slovenci ostavili tudi trajen spomenik, ki bo pričal še poznim rodovom, da so bili nekoč naseljeni v Ameriki Slovenci, ki so se zavedali svoje narodne in bratske dolžnosti ter pomagali svojim rojakom v stari domovini.

Med nami je bil tudi Mirko Kuhel, tajnik SANSa, ki se je lepo zahvalil clevelandskim Slovincem, ki so dosegli tako lepo vsoto v tako kratkem času. Koncert nam je nudil velik duševni užitek in vstopnina ni bila vredna samo \$1, pač pa \$2. Torej ti zbori so doprinele lepo vsoto h končnemu našemu cilju, upamo, da nekaj tisočakov, kar bo pomagalo, da bomo toliko bližje našemu cilju \$50,000.

Na seji 28. maja je naša podružnica osvojila sklep, da nadaljujemo s kampanjo, ker naša polje še ni izčrpano. Sedaj pomagamo tudi moški Progresivni Slovincem v kampanji ob hiše do hiše. Naš končni cilj je \$50,000, kakor sem že omenil. To vsoto naj bi spravili skupaj do 23. junija, ko se bo vršil Jugoslovanski dan na vrtu Društvenega doma na Recher ave. Na ta dan se bodo zbrali skupaj vsi clevelandski zavedni Slovenci, kakor tudi Hrvati in Srbi.

Torej nadaljujmo z delom za to humanitarno akcijo. Prošeni ste še posebej oni, ki še niste do sedaj prispevali svojega deleža, dasiravno vedrite pod firmo zavednih Slovincem. Zadnjih \$10,000 bo težje spraviti skupaj, zato apeliramo na vse, ki še niso prispevali, da se takoj odzovejo. Imena prispevateljev bod odpisana v staro domovino, kjer bodo pričala o vaši narodni zavesti. Sprejemmo vsak dar, da pa bo vaše ime poslano v staro domovino, morate prispevati najmanj \$5.

Ob zaključku kampanje, ki se bo končala 23. junija, bomo podali splošen rezultat v naši javnosti. Prav tako bomo objavili imena vseh neumornih delavcev za ta namen.

Vse priznanje zaslužijo neutrudljive delavke od Progresivnih Slovincem, posebno od krožka št. 1, ki so neprenehoma tako vztrajno na delu za dosego naših skupnih ciljev.

Na koncertu je bilo poročano, da imamo v državi Ohio do sedaj že sedem ustanovnih članov, ki so darovali vsak po \$1000. Ti so: Slovenski narodni dom, Lorain, O., organizacija Progresivne Slovenke, Slovenski delavski dom, Slovenski narodni dom na St. Clair ave., Društveni dom na Recher ave., Mrs. Rose Frank, ki je bila prva izmed posameznikov, ki se je odzvala, in rojak Anton Janša, ki je na zadnji prireditvi dodal še nadaljnjih \$280, tako da znaša tudi njegov prispevek \$1000. Torej clevelandski Slovenci so se dobro postavili, kaj pa rojaki v drugih naselbinah? Ali boste ostali spravili skupaj ostalo vsoto? Upamo, da!

J. F. Durn, tajnik 48 SANSa.

S POTA

Časi so resni, prav tako kot po prvi svetovni vojni, ko so Lahitritiskali na tedanjega predsednika Wilsona za Trst. Slično počenja sedaj in izdali so že \$20,000,000 za agitacijo in vse jim gre po volji. Toda to je samo začasno, ker že se sliši močnejši glas iz Rusije.

V glasilo najstarejše slovenske podporne organizacije vidim vzdihovanje na prvi strani, češ, da nam ne kaže drugega kot moliti za ugodno rešitev Trsta. Da, da, v hrvaškem jeziku pomeni "molim vas" "prosim vas". Skupaj naj se zberejo oni, ki so hodili iz Clevelanda v Washington. In kaj vse so prosili? Podžigali so današnjo gonjo proti Trstu. Torej oni naj se zopet zberejo skupaj in naj gredo v Washington moliti za Trst.

Nekateri čudni narodnjaki vpijejo, da je vera v nevarnosti. Da, v nevarnosti je pri vas, ki je nimate! Derete se kot oni, ki je ponujal ponarejeni jesih, ki se ga je nalil pri zadnjem studencu. Trdil je, da najboljši jesih. Tako vpijete tudi vi, češ, pogledajte nas—mi smo, kar smo! Toda kdor nima prave vere in poštenja v srcu, je hinavec, pa naj hodi v katero koli cerkev.

Pokojni ljubljanski škof Jeglič je dobil od laškega konzula dovoljenje, da sme obiskati zadnjega slovenskega škofa Sedeja v Gorici, toda na meji so ga Lahit z grdimi kletvami ustavi. Joka se je moral vrniti, nakar je šel na Brezje in tam molil ta slovenski narod.

Danes pa je drugače. Oni, ki pravijo, da so le za vero, so v taboru naših tisočletnih sovragov, v deželi, kjer so mučili in še mučijo majhen, veren, dober in pošten slovenski narod. Koliko dobrih Jugoslovancev in narodnih svečnikov so Italijani poslali, da nihče ne ve kam! Tako so počenjali po prvi svetovni vojni in prav tako v tej vojni.

Oni, ki so za vse drugo kot za vero in narod, sedaj napadajo tega, sedaj onega. Zelo pobalinsko napadajo tudi napredno predsednico SZZ. Toda pregovori pravi, da kdor drugim jama koplje, sam vanjo pade. (Ta izrek velja posebno onim v Clevelandu).

Tedaj, ko so hunske Tevtonci in grdi Lahit napadli slovensko zemljo, sem zapisal, če nas ne bodo Rusi rešili, smo za vedno izgubljeni. Da, svita se svoboda slovenskemu narodu, ki so jo prerokovali naši veliki preroki Vodnik, Prešeren, goriški slavček Gregorčič in drugi. Slovan prihaja na dan!

Glede vere bo počasi prišlo v red tudi v Jugoslaviji. Iz Rusije je nedavno prišel katoliški duhovnik in dejal, da je rusko ljudstvo najbolj pobožno. V ne-

kem mesečniku je poročilo od neke katoliške nune, ki je potovala po Rusiji. Ona pravi v dotičnem spisu, naj Američani ne iščejo brezvercev v Rusiji, ampak doma, kajti ona je videla v Rusiji mnogo pobožnih ljudi. To si zapomnite kovači dopisov, v katerih blatite dobre Slovence.

Matija Pogorelec.

TRST—SODČEK SMODNIKA

Cleveland, O.—To je trinajsti članek od serije člankov, ki jih je priobčil "The Cleveland Plain Dealer" od svojega potujočega urednika Paula Bellamyja, namreč kakor je on videl Nemčijo, Avstrijo, Italijo in Anglijo. Ta članek je izšel pod naslovom "Trst je sodček smodnika, ki lahko zaneti vojno." Ako komu ne ugaja, naj ne krivi Barbiča, bla, bla. Napisal ga je P. Bellamy, ne jaz.

Ta članek sem po svoje prestavil in se glasi: Na poletu z Dunaja v Rim, smo pristali več ur v Trstu, ki je sodček smodnika v Evropi. Američani naj si zapomnijo, da je v Trstu možnost, ki povzroča škodo svetovnemu miru. V Trstu je nastanjena ena ameriška divizija in dve britski, ki stražijo mejo na tako zvani Morganovi liniji, na drugi strani pa je približno 300,000 do 500,000 Jugoslovancev, za njimi na Madžarskem pa so ruski vojaki, ki gledajo v Jugoslavijo.

Maršal Tito, vodja Jugoslovancev, nastopa jako strogo in njegova obmejna straža neprenehoma aretirajo ameriške in britske vojake, če prestopijo mejo le za las. Ako bi se obmejne patrola pri Trstu spopadle, se bi lahko mi znašli v vojni. Dolgo odlašanje, pogajanja in prelom med Rusi in Angleži radi olja v Perziji bi še vedno dalo priliko Ameriki, odločiti se, ali hoče žrtvovati ameriška življenja, da brani britske zahteve v perzijski kontroverzi, ako bi pa prišlo do resnih spopadov glede tržaškega vprašanja, pa ne bi imeli prilike kaj odločiti, kajti ne bi govorili, ali naj bo vojna ali ne, ker mi bi že bili v vojni.

Izstopili smo iz letala v Gorici, nato pa se peljali na mejo. Tam je lepa okolica in preko ceste je bila žranga. Ameriška straža je bila na eni strani, sto čevljev dalje zopet pregraja in na drugi strani jugoslovanska straža. Na jugoslovanski strani so bili v hribih urezane črke "Tito—", da bodo vsi vedeli, kdo vodi igro na drugi strani.

Sedanja meja teče preko tako zvane Morganove linije, ki je bila določena v sporazumu z Jugoslovani in generalom Friderikom Morganom, kateri je zastopal britske in ameriške okupacijske čete. V resnici je to umik zaveznikov od Wilsonove črte, ki je ostala od prve svetovne vojne

do sedaj. Morganova linija je ostala toliko časa, dokler ne bi podpisana mirovna pogodba.

Trst in Videm (Udine) od Julijske krajine zapadno od Morganove črte je pod kontrolo zveznikov in ostane, dokler gače ne odloči zavezniški od. Za boljše razumevanje tega problema nam je bila v pomoč brigadni general Halm. Čitateljem je pač znano, da zastopniki zunanjih ministrov radi Trsta zopet na metočki. Jugoslovani zahtevajo Trst, enako Italijani. Američani, Angleži in Francozi stojijo za Italijo, Rusija pa drži z Jugoslovani.

Vsem tem sporom leži v središču Rusija. Če bi Jugoslovanci dobili Trst, se bi izpolnile stare sanje o topli vodi in stanišču v Sredozemskem morju, kajti kar je Titovo, se lahko reče, da je tudi Stalinovo. Če bi prišlo do tega, bi bila ožena britska življenska črta, od tega temu Angleži tako sprotnjejo.

V Trstu je nastanjena 88. ameriška divizija. Je zelo dobro disciplinirana in ako bi prišlo do provokacij, bi se dobro postavila. Mišljenja ameriške javnosti o Jugoslaviji so si nasprotujoča, odkar je prišel preko generala Mihajloviča na površje maršal Tito. Mnogi ameriški častniki v Evropi pravijo, da Mihajlovič ni bil bojevnik in je bil vedno več vojnih potreb, da bi se podal v boj, dočim je Tito zadovoljen z nekaj zrnji se je vrgel v boj. Zdi se mi, je hotelo ameriško ljudstvo preko Mihajloviča s tako naoco in se navdušiti za Tita, ali dovolj pojasnila, zakaj ta hitra sprememba o Mihajlovičevem junaštvu in maršalska lica Tita.

V Ameriki je še vedno nja, da je bila to ruska bliznjava, da je prišel njih "človek na vrh Jugoslavije, generala Mihajloviča, ki je sedaj pred ljudskim sodiščem, se pa pošlje večni pokoj.

In tako bo konet ene le pravi dopisnik v zadnji vrst

Frank Barbi

GLAS IZ LINDENA

Linden, N. J.—Ravno mesaja je preteklo 30 let, ko dospela v Leadville, Colo. je 1. 1916. Vse je bilo v mli ledu, kakor sem pričakoval, kajti povedali smo mi, da v Leadvillu 13 mesecev ni človeka pa se vsemu pravi glavno je, če so dobri ljudje poštini prijatelji.

V Leadvillu je bilo tiste težko najti delo. Plača je zelo slaba, nič več kot tri dolara je na dan za težko delo 9000. ljev globoko pod zemljo. T moj mož je šel delat z drugimi delavci v strašno globočino, da nekateri niso hoteli iti. Delali so v rudotoplini, v East Heleni, Mont. Iz Helenine sva z možem šla v Leadville. Bila sva člana SNPA, tudi tam sta bili dve družini. Vzela sva prestopne liste in spoznala vsepovsod z ljudmi. Vsi so nam bili dobri prijatelji.

Trpini, delavci, ne smemo drug čez drugega. Kamor prideš, povsod je ljudstvo, mora trdo delati za vsakega kruh. Rečem le-to: delavci, si morajo služiti kruh pod zemljo, bodisi v rudnikih ali v mogovnikih, so pomilostni vredni. Pri vsem trpljenju morajo pa še neprestano bojati za boljši zaslužek. Za leta leta se vrstijo stavke po krajih. Dandanes imamo pa draginjo veliko, ki ravno dela najbolj tepe.

Sedaj pa nekaj besed o dopisnikih. Veliko jih je a marsikateri je krije za zemlja, ki nas je vsi krije častil z dopisi. Lepo se mi ljubej sedanjemu uradniku Gardnu in pomilostnemu uradniku M. Medvedku, ki tako popravi naša spisa. Če izraziti mnenje, da naj ne izstopajo tako iz reda. Prosvete ostanejo tako, kot so začrtala zadnja konvencija, smo zadovoljni z listom, tisti, ki niso člani jednote, Agnes P...

V sedanjem valu reakcije je kukluksklanizem zopet pričel dvigati svojo bigotsko glavo širom dežele, posebno pa na jugu in v Californiji. Simbol bigotstva — črke KKK in iganje kriša — se je pokazal tudi na kampusu državne univerze v južni Californiji, blizu Los Angelesa — in bil naperjen proti židovskim študentom. Državni justični tajnik je klanovcem takoj odvzel pooblastilo.

MRTVA SRCA

Povest

SPISAL DR. IVAN TAVČAR

(Nadaljevanje)

Tedaj sem vzel slovo tudi pri kostanjeh gozdih. Mrzlo jutro je bilo, ko sem se peljal s teboj navzdol proti Lukovcu. Tebe sem bil zavlil tesno v plašč in te pritiskal na svoje kipeče srce, kjer si bil z mirno dušo zopet zaspal. Tedaj si bil moja edina tolažba, in če si kdaj morada opazil neizrečeno ljubezen, ki je vezala potrtega tvojega očeta s teboj, so bili gotovo tisti trenutki, ki so najbolj zasejali do čutje v moje srce! Daleč v tujini sem si napravil s teboj drugo domačijo. Ali smejočega si me videl malokdaj, malokdaj so se mi razvlekale megle s čela in v srcu se mi ni nikdar zacelila globoka rana. To srce je bilo mrtvo, umorjeno!

Ničesar mi ni bilo ostalo po svoji domačiji kot grenak spomin. Ali tebe sem vestno s trudom sam naučil jezika, ki se govori v rojstnih krajih. Dosegel sem, če vidiš kdaj prijazno Višavo, da govoriš z domačimi kakor gospodar, med njimi vzgojen. In gospodar si na Višavi, in narejena so pota, ki prideš po njih v posest svoje lastnine.

In sedaj še malo besed! Kadar to bereš, sem mrtev in prost življenja okov. In ako me vprašaš, če sem odpustil, preden sem izročil svojo dušo stvarniku—povedati ti moram, da nisem. Nisem mogel! Pri odprti smrtni gomili sem obrnil pogled nazaj na svoje preteklo življenje. In strašno sem gledal razvaline, podrtine, in bodeče trnje je poganjalo med njimi! Spomnil sem se tedaj, kako bi mi bila lahko izpremenila ta ženska življenje v cvetoč vrt, in umirajoče srce je še skipel in se zgrudilo v grob—brez odpuščenja! Večni Bog pa naj sodi med nama, kadar stojiva pred prestolom njegovim!

Pojdi v Višavo! In kadar si v sredi med kostanjevim gozdi, beri te vrste in spominjaj se očeta, ki je bil nekdanj srečen, a zopet tako nesrečen med njimi. Enega človeka sovraži na svetu—Ernesta Malca, ki je bil nekdanj bratranec moj!

Bogomir, do danes še nisi vedel, da imaš domovino. Ljubi jo, zakaj ona ni kriva pregrehe, meni storjene. Ljubi domovino! Ali na svetu sem neizrečeno trpel!

Tretje poglavje

Čitao sem u starih knjiga. Da je žena prava napast! Naj ljubim svetom briga. Što muškarca može zapasti: Stvor prevečan, pevac, mlitljiv, Sreem varav, licem blag, Lukav, lažan, nenastitljiv, Riječu: da je žena vrag. A. Senos.

Lesovej Bogomir je prebral. Čudne misli mu rojijo po mladi duši.

Lepa cvetlica si, materina ljubezen! Kadar je srce prazno in pusto, kadar je duša potrt in od blagih čutov zapuščen, tedaj se zateče vselej k tebi, vzorna ljubezen! In ti jo napolniš z nebeskimi darovi in kakor mavrica zlata se razpneš čez njo. Ali kdor te ne pozna, temu je hotel Bog hudo že pri zibel in peklenskim erinjam je prišel v žrtev!

To je občutil tedaj Bogomir Lesovej in nekončna grenkoba se mu je polastila srca. Otemnel je zrak okrog njega, in ko je pogled obrnil na zeleni log, se mu je zdelo vse mrtvo in brez življenja. Dolgo časa je sedel na me-

stu in čutil, da je v malo trenutkih postal starejši za mnogo, mnogo let. Kaj je vedel do sedaj o življenju? Ali to življenje mu je položilo sedaj v prvič železno svojo pest na mlado ramo!

Mehko srce, dobro srce je imel Bogomir Lesovej, in narava je pritiskala v to srce svoje pečate, in vsak vtis je imel svoje vplive. Nij torej čudo, da ga je prvi pogled v to zmes, ki ji pravimo življenje, skoraj popolnoma omamila.

Tedaj, ko se mi seznanjamo z njim, v tej po-vesti, je imel kakih trideset let. Živel je do sedaj v tujini in le svojemu očetu, ki ga je neizmerno ljubil. Ko je preteklo pol leta po smrti očeta in se je žalost o grenki izgubi v sinovi duši nekoliko pomirila, je pričel preiskavati očetovo zapuščino. Razvnelo ga je pismo, ki se je zavitkom drugih listin nahajalo v tej zapuščini.

V pismu pa mu je bilo rečeno, naj gre v svoj rojstni kraj, kjer bo zvedel zgodovino svojega očeta—zgodovino mrtvega srca. Prošnja je bila tudi izrečena, da bi priložni zavitek prebral šele tedaj, ko ga v prvič obdajo sape rojstnega pogorja, da bo toliko bolj občutil—koliko je trpel oče njegov!

In tako je prišel v domače kraje. Tu je stal sam, in strasti so se borile po njem. Med branjem se mu je bilo porosilo oko, in sedaj je krčil pesti in je grozil človeku, ki je povzročil toliko gorja.

"Kakor blisk mu udarim med stare dneve!" reče, "in če ima le količjak sreče še, mora jo izgubiti in osamljen kot zadnji jesenski list pasti v samotnem grobi!"

Moral je dalje. Čas je bil medtem potekel in že se je bližalo solnce k vrhovom. Dolge sen- se so se bile naredile od dreves čez cesto, ki ur- no odkoraka po njej.

Vtopi se v svoje misli. Prebude ga koraki, in ni čudo, ker to so bili težki, trdi koraki.

Za njim pride, ali bolje rečeno, prisopiha mož, ki mu je morala biti precej težavna ta pot po trdi cesti. Mož nosi na hrbtu obkiren meh in pod to pezo počasi premika stopala.

Pri Bogomiru obstane in se opre na debelo grčavo palico.

"Pa malo postojva, no," reče dobrovoljno, "po malo poglejva, no, in se odpočijva!"

In obrise si potno čelo ter hladnokrvno po- vpraša dalje: "Kam greste? Glejte, rad bi ve- del!"

"Na Višavo."

"Aha! Na Višavo!"

Potem dialog za nekaj časa zastane. Bogomir molči, le ta z mehom pa govori polglasno sam s seboj: "Hudirja! Bog ve, če bi mi jemal v zlo, ako mu dam tobaka, da si ga nabaše. Ej, na vse zadnje še pipe nima, dejal bi!"

"Kam pa vi greste?" vpraša Bogomir, ko kon- ča oni svoj samogovor.

"Na Nižavo! To se pravi ne v grad, ampak v vas, na Nižavo!"

"Ali ste znani na Višavi?"

"Nekoliko že, bi menil."

Ko Bogomir umolkne, še vpraša: "Pa niste odtod, bi dejal, vas nisem še videl!"

"Nisem," odgovori le ta kratko.

"Aha, niste!"

(Dalje prihodnjil)

K. GORNIK-DOLINSKI

PISMO PRIJATELJU V TUJINI

(Nadaljevanje)

Krvava in dolgotrajna osvobodilna borba, ki so jo jugoslovanski narodi prostovoljno in iz lastnega nagiba začeli tako proti fašističnim vsiljivcem z juga—Italijanom, z zapada—Nemcem, s severa—Madžarom in z vzhoda—kuburški vladajoči dinastiji v Bolgariji, kot tudi proti domačim izrodcom—izdajalcem in breznačajnim plačancem—Nediću, Mihajloviću, Pavliču in Rупniku.

Ta krvava borba, ki se je vršila proti vsem fašističnim in protijugoslovanskim elementom je bila ona preokretnica v zgodovini osvobodilne borbe, ki je že za časa drugega zasedanja AVNOJa mogla vidno pokazati na proces oblikovanja in nezadržne rasti nove ljudske oblasti, ljudske neizčrpne iniciativnosti v oblikovanju novih demokratičnih in patriotskih pojmov. To zasedanje združenih jugoslovanskih ljudskih množic je bila doba prelomnica med osvoboditvijo, vsem zagrenjenim preteklostjo, ki se je izživljala v raznih razdiralnih in zavojevalnih klikah, ki so kot netilci sovražstva in nesloge med rodnimi brati vedno gledali le na to, da so se brate medsebojno škodovali, izjemali in izkoriščali.

Posledica tega zgodovinskega zasedanja niso izostale. Poka- zale so se v zunanje-političnem, notranje-političnem in vojaškem pogledu.

Sklepi, storjeni na tem zase-

danju, so imeli globok odmev pri vseh naših zaveznikih, vseh sosedih in vseh svobodoljubnih in tlačanih narodih vsega sveta. Hrabrost, odpornost in doslednost jugoslovanskih narodov v osvobodilni borbi, je zavezniško časopisje porabilo za to, da je naše narode stajalo za vzgled svojim lastnim narodom. Odnos- šaji naše begunske vlade so se morali po nalogu zaveznikov sa- mih, podvreči temeljiti reviziji, in begunska vlada s kraljem na čelu je morala ugrizniti v gren- ko jabolko sporazumevanja z o- nim, ki jih je še pred nedavnim grdila, klevetala, zasramovala.

Tlačeni in premagani evropski narodi so gledali v Jugoslavijo čudežno ljudstvo, ki se je upalo z golimi rokami sprejeti borbo z nešteto krat nadmočnim, teh- nično in materijalno neprimer- no bolj založenim sovražnikom. Tudi nemško časopisje je po drugem zasedanju AVNOJa pri- občevalo skoro vsak dan poročila o strahotah bojevanja z ju- goslovanskimi osvobodilnimi edi-

nicami in trdoto bojevanja ved- no navajalo kot razlog, zakaj mora nemško vojno vodstvo od časa do časa prepuščati vedno večja in večja ozemlja osvobo- dilnim četam.

V notranje političnem pogle- du je drugo zasedanje AVNOJa zapustilo neverjetne posledice. Ljudstvo je spoznalo, da je edi- no pot, ki jo vodi osvobodilno gibanje, prava pot. Ljudstvo je prisostvovalo izgradnji nove ljudske oblasti, videlo krepitev bratstva, videlo razliko med sta- ro in novo Jugoslavijo. Ljud- stvo je izprevidelo, da brez teh odlokov ne bi bilo svobodne, ne- odvisne Jugoslavije, obnove go- spodarstva s ljudskimi silami in v korist ljudstva; ne bi bilo ljud- ske odsodbe nad narodnimi iz- dajalci; ne bi bilo uspešne bor- be proti črnohorzancem, špek- ulantom in izkoriščevalcem; ne bi bilo agrarne reforme, ne čvr- stih socialnih temeljev, ne iz- boljšanja gmočnega položaja de- lovniških množic, ne vza- jemnega dela med delodajalcem in delojemalcem, ne sindikalne- ga poleta.

V vojaškem oziru so odloki, sprejeti na tem zasedanju, še bolj učvrstili disciplino, tovari- štvo, samoiniciativnost in bor- benost. Radi jasnega razgleda in določenih ciljev, je vso našo vojsko zajela borbenost do tedaj neslučenih razsežnosti.

V zavesti silnega poleta, ki se je sprostil med vsemi jugoslo- vanskimi narodi, so sicer padli

tako na bojnih poljanah kot v zaledju najboljši sinovi in naj- boljše hčere naših narodov. A ti junaki in mučeniki so šli v boj in v smrt prostovoljno in z zavestjo, da ne umirajo zastoj, nego za boljše bodočnost posa- meznih in vseh jugoslovanskih narodov, za boljše življenje nas, ki smo jih preživeli in boljše življenje naših bodočih pokol- enj.

Zborovanje v Črnomlju 19. in 20. februarja 1944. V teh dneh je prvič zasedal Slovenski na- rodno osvobodilni odbor, izvo- ljen na zboru v Kočevju, ki se je na tem zasedanju preimeno- val v Slovenski narodno osvobo- dilni svet, to je slovenski par- lament. Potrdil je delo sloven- ske delegacije v Jajcu na dru- gem zasedanju AVNOJa, izdelal deklaracijo glede osnovnih prav- ic in dolžnosti slovenskega ljudstva. Glede lastne narodne vlade se je izjavil, da je to u- pravičeno in da bo ta ustanov- ljena, kadar bodo za to dani predpogoji. Bil je ustanovljen zakonodajni odbor za pripravlja- nje raznih zakonov ter verska komisija za urejevanje sem spa- dajočih vprašanj.

Svečana seja SNOSA v Ajdov- ščini dne 5. maja 1945 je važna radi tega, ker je bila tu izbra- na prva vlada svobodnega slo- venskega naroda pod predsed- stvom tov. Borisa Kidriča.

Po osvoboditvi so bili trije dogodki (poleg nešteto manj važnih), ki so osvetlili vso ve- ličino pridobitev, ki so si jih pri- borili vsi jugoslovanski narodi tekom štiriletnih krvave borbe: Volitve v ljudsko skupščino, iz- klicanje republikanske oblike nove Jugoslavije, izglasovanje nove ustave.

Volitve v ljudsko skupščino. Inozemstvo nam je metalo vso polena pod noge, kolikor in ka- krnih koli oblik jih je dobilo v dobro založenih, starih shram- bah za že dolgo obrabljene pre- mete. Klevetalo je naše obla- sti, naš sistem, naš nov polet. Obdalo nas je okrog in okrog z zidom neprodinosti, propa- ganda v inozemstvu proti naši državi je zavzela neslučen obseg. Domača reakcija je dobila nove- ga netila. Mi smo šli preko vse- ga; delali smo v zavesti, da de- lamo prav in delamo tako, kot je prav za nas, za večino naših narodov in poedincev.

Inozemstvo je dejalo: V Ju- goslaviji ni prave demokracije, pri volitvah ne more priti do izraza volja posameznikov; vsak bo prisiljen voliti samo ono li- sto, ki jo bo predložila Ljudski fronta. Vsak, ki bo šel na vo- lišče, bo moral voliti samo kan- didate Ljudske fronte, ker pa drugih kandidatnih list in skri- njic ne bo na razpolago.

Država je dovolila, da se sme- jo predložiti samostojne kandi- datne liste, a te se ob volitvah niso pojavile iz enostavnega raz- loga, ker si nikdo ločenih lis- ni upal predložiti, in to ne rad strahu pred državno oblastjo ampak iz strahu pred ljudskim množicami. Poskušali so usta- noviti take kandidatne liste, s- niso dobili volivcev, ki bi ne- take ločene kandidatne liste pri- stali. Naši ljudje pa, najsibo v Sloveniji kot v Srbiji, ali Mace- doniji, imajo od stare Jugosla- vije pač dovolj dokazov, da se demagogije pač obstojale v naš- stari državi, da pa za to ni me- sta v novi Jugoslaviji. Z dema- gogi je naše ljudstvo obračunal- enkrat za vselej. Pri nas imo- moralno pravico nastopati v li- menu ljudstva samo oni, ki je dokazal, da je za to upravičen- takih pa, ki bi si bili tekom kr- vave in težke osvobodilne borbe zaslužili take pravice, ni bilo iz- ven onih, ki so se združili na kandidatnih listah Ljudske fron- te.

Ko je reakcija, tako inozem- ska, kot domača, videla, da v- njenim trikom pri ljudstvu nič ne opravi, je hotela spremembe izsiliti naravnost pri vodstvu dr- žave: Odstopili so oni ministri, ki so "krvavo in težko" osvobo- dilno borbo vodili ves čas vojne pri dobro obloženih mizah, na plesnih prireditvah, v marmori- natih palačah, v udobnih stano- vanjih. Ti ljudje so pozabili da je bila za jugoslovanske par- tizane miza—lastno koleno, ke- se je borec vse izmučen usedel naravnost na zemljo, v najbo- ljem slučaju na trnalo, vejo ali parobek v ozdu. Plesne prire- ditve so bile bogate in pestre: late ptice, vse poliske in gozdne živali so bili dobrodošli gostje

in če je v neposredni bližini regljala še strojnica, je bila slo- vensnost naravnost božanska. Mesto marmornatih palač, je bil dom vsakega poštenega Slovana, naša vsa prostrana, toliko izmu- čena narava: travnik, livada, raz- zor ob njivi, dolina, kotanja in vrh hriba ali gore.

Ljudstvo je vse to gledalo šti- ri dolga leta, spoznalo resnico in besedam ljudi, ki so sladko prigovarjali, ni verjelo. Oni, ki so hoteli predložiti svoje kandi- date, so to videli in so se ustra- šili, torej ne s državne oblasti, ampak volivcev—in list raje ni- so predložili.

Državna oblast je pa šla v ši- rokogrudnosti še dalje. Da niko- do ne bi bil primoran glasovati za kandidate, postavljene od Ljudske fronte, je bila na vsa- kem volišču tudi skrinjica brez kandidatov. Kdor bi se hotel zavarovati pred morebitnim za- sledovanjem—reakcija je trdila, da se bo izvajal teror nad vse- mi, ki ne bi hoteli na volišče—ta je lahko svoj glas nemoteno oddal v ono skrinjico, ki je bila brez kandidatov. Ali hočete še- več prostosti, še večjo demokra- cijo?! In ko je ljudstvo vse to videlo, je šlo strnjeno na vo- lišče, strnjeno kot še nikoli. Dan volitev je bil za vse jugoslovansko ljudstvo največji praznik: budnice, povorke, godba, petje, ples, vse to je oznanjalo za- četek najprazničnejšega dneva in je trajalo do poznega večera. Približno 95 odstotkov vseh u- pravičencev je oddalo popolno- ma prostovoljno in brez vsake- ga najmanjšega pritiska svoje glasove za one, ki so se borili za ljudstvo.

(Se nadaljuje.)

Razni mali oglasi

Flour and Tub Moulders

Union shop. Permanent job.

Good working conditions

B. C. Foundry Co.

4042 So. Michigan

CHAMBER MAID

White, to make beds in men's

Lodging House

ACME HOTEL

Apply

811 S. State St.

GENERAL

HOUSEWORK

Laundry - Thursday & Sunday off.

\$25.00 week

Phone—HYDE PARK 6087

WANTED

Experienced

Laundry Press

Operators

Can earn up to \$1.00 per hour

APPLY TO

Leading Laundry

2420 S. Western Ave.

WOMEN

Curtain Stretchers and Finishers.

Only air conditioned curtain shop in

city. Experience not necessary. White

help only. Hours 8 to 4:30; 5 or 6

lay week.

RICE & RICE

Curtain & Drapery Co.

3028 N. CENTRAL AVE.

NATIONAL 1370

WOMEN

TO LABEL AND PACK

Pleasant working conditions. Steady

obs with excellent pay. Free life,

hospital, and sickness insurance.

Lombardo Wine Co.

5909 S. Western Ave.

Entrance 59th & Oakley

Listnica uredništva

Ker pošni zakon prepoveduje

vsako oglašanje kakršnega koli

srečanja v listih, prosimo vse

dopolnilke, ki oglašajo priredbe

svojih društev ali drugih orga-

nizacij, ali pa kako drugo akcijo

za zbiranje denarja, naj v svojih

poročilih ne omenjajo sreč ali

srečanja, kakor tudi ne kartnih

ali tombulskih zabav, ako je sa-

nje določena vstopnina. Poštna

uprava zahteva od naš. da mora

vse tako oglašanje iz lista. Pro-

simo, dritite se tega.

Razni mali oglasi

GIRL

TO TAKE COMPLETE CHARGE

OF TWO CHILDREN

Own room & bath. Radio

Stay. Top salary.

FOREST 6028

WOMEN

FOR LIGHT FACTORY WORK

Excellent working conditions

No experience necessary. Good pay

CLEARY BOX CO.

3315 W. 48th Place

UPHOLSTERERS

We need 1st class men for upholster-

ing. Manufacturing shop. Over union

scale. Excellent working conditions.

KANE & SONS

6130 So. La Salle

SAW MEN WANTED

STEADY WORK

GOOD PAY

Apply

WELL MADE FRAME CO.

1411 So. Kilbourn Ave.

COUPLE—WHITE

Cook - Usual housework. Occasional

outside work. Occupy two rooms.

Private bath. Adults only in family.

West suburb. Good transportation.

Reference. Hinsdale 991 Sundays,

Harrison 4010 weekdays.

COOK

Competent

Family of 2 adults; 2 children

Living in Lake Geneva, Wisconsin

Separate living quarters

Good pay. Pleasant living conditions

Call: Wabash 1963 for appointment

HARMONIKE NA PRODAJ

Na prodaj imam fine nemške har-

monike. Pridite osebno pogledat.

Zmerna cena. Mrs. FRANCES KRO-

FEL, 879 N. Mozart St., Chicago 22,

Illinois.

Process Operators

For

Coal Tar Chemical and

Roofing Plant

Good Starting Rates

Excellent Opportunity for

Promotion

The Barret Division

(Allied Chemical & Dye Corp.)

2800 SO. SACRAMENTO

WANTED TO RENT

Apartments or Houses for

Ward Executives

WILL LEASE OR OCCUPY

ON MONTH-TO-MONTH BASIS

These high-type officials of our Company are willing